

JIHLAVSKÉ LISTY

Úterý 30. srpna 2022

Cena 19 Kč

XXXIII/68

Noviny Kraje Vysočina

KOSTE
ENGE
OUREDNICEK
PILOT

IRON SPIDER
PÍSTOVSKÉ MOKŘADY
S FREESTYLE MOTOKROSOVOU SHOW!!!

MEZINÁRODNÍ MISTROVSTVÍ v OFFROAD TRIALU

UŽ TUTO SOBOTU A NEDĚLI

Pístov u Jihlavy www.pistovskemokrady.cz

Hvězdy NHL zářily ve Žďáru

str. 8-9

Dnes téma:

- Poslední díl seriálu o cestování po Vysočině str. 4
- Na táboře s malými filmaři str. 6
- Výsledky KFS a OFS str. 14

Ukrajinci mají zdarma odpad

Do Vodního ráje ani do zoologické zahrady Ukrajinci zadarmo nechodí. Vstupné platí jako všichni ostatní.

Pavel Bajér
Jihlava

Ukrajinci mají všechno zadarmo a vyžívají nás! Takovéto názory můžeme často slyšet z úst některých našich spoluobčanů. Nic z toho však není pravda. Ve většině případů se jedná o sofistikovanou ruskou propagandu.

Podle mluvčí jihlavského magistrátu Anety Hrdličkové uprchlíci z Ukrajiny nebudou do konce roku muset platit pouze za odpad.

„Město prominulo poplatek za odpady těm poplatníkům, kterým byla v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině poskytnuta v ČR dočasná ochrana od 24. února. Prominutí platí do konce tohoto roku,“ informovala mluvčí.

Jako pomoc uprchlíkům rada města schválila v březnu pro Ukrajince MHD v Jihlavě na tři měsíce zdarma. Platnost opatření skončila na začátku června a od té doby platí Ukrajinci plně jízdné jako všichni ostatní.

Uprchlíci z Ukrajiny, kteří se ocitnou

v nouzi, mohou v Jihlavě zdarma využít služeb Ukrajinského domu v Brněnské ulici 29. Ale pouze dočasně, než si seženou ubytování.

Dle mluvčí stát městu posílá na každého ubytovaného v Ukrajinském domě 200 korun. Zmínila, že situaci v domě každý měsíc kontroluje tajemník úřadu.

„Město si také vede podrobnou statistiku o ubytovaných a změnách v jejich počtu,“ podotkla Hrdličková.

Lidé často tvrdí, že Ukrajinci hojně navštěvují Vodní ráj a jihlavskou zoo, protože mají vstupné zdarma. Ani to však není pravda. Největší vysočinský aquapark provozují Služby města Jihlavy (SMJ).

„Od začátku konfliktu na Ukrajině jsme válečným uprchlíkům z této země žádné slevy nedávali. Takže Ukrajinci platí stejně jako naši běžní zákazníci,“ vyjádřil se na dotaz JL jednatel SMJ Josef Eder.

Zdarma se Ukrajinci nedostanou ani do Zoo Jihlava. Zde platí nejen plné vstupné, ale nejsou pro ně organizovány žádné slevové akce.

„Nic takového u nás nemají,“ vyloučil mluvčí zoo Martin Maláč.

V Třešti se o dost zvýšil počet Ukrajinců

TŘEŠŤ (kra) – Jestli Třešť v nějaké statistice přepisuje historii, pak je to v počtu Ukrajinců, kteří aktuálně žijí v katastru města.

Podle starosty Vladislava Hynka by jich mělo být celkem 250. Podle něj se do statistiky nepromítají počty Ukrajinců, kteří dočasně přebývají v areálu v Pouštích. „V současné době zařízení funguje jako krátkodobé ubytování pro Ukrajince, než se u nich vyřídí všechny administrativní náležitosti. Nejde tam o žádný dlouhodobý pobyt. Nikdo tam nebude dva měsíce. Takhle to zařízení nefunguje,“ říká starosta.

IVAN MLÁDEK s basistkou a bavičkou Libunou Roubychovou při pátečním vystoupení na festivalu Čeřínek v Hutích.

Foto: Jiří Varhaník

Desítky let staré hity zpívali s Ivanem Mládkem i mladí

HUTĚ, CEJLE (jv) – Na louku v Hutích, pod chalupu basáka kapely Divokey Bill Jiřího Jurdy Jurače, se vrátil rodinný festival Čeřínek. Co do účasti se vyšplhal na cca sedmdesát procent stavu před vynucenou covidovou pauzou.

V pátek se festival Čeřínek konal počtrnácté. I letos přitáhl celé rodiny, když pro děti organizátoři při-

pravili řadu nabídek a atrakcí. Velký zájem měli kluci i holky o rukodělné dílny. Z připravených prkének vyráběli s tatínky budky pro ptáky, které si vlastnoručně zdobili v lakýrnické dílně a nechali si na ně vypálit znak festivalu.

Ještě ve středu nechal organizátor vyrobit „majzlíky“, a tak kluci na festivalu opravovali sekáči a kladívky

velké kameny v kamenické dílně.

Jedno za druhým se děti střídaly za ovládacími pákami malého bagru a přehazovaly hromadu písku. Sázely se stromky, hrály se deskové hry, malovalo se na obličej, nechyběl aquazobing. Zájemci si hladili velké hady škrtyče. Ve stanu, který chránil před pražícím sluncem, se hrálo divadlo.

(Pokračování na str. 11)

Sloupek

Šílenství pokračuje

Když před sedmi lety vstupoval Ondřej Doležal s jihlavskou firmou Sforp na trh, hovořil o energetickém trhu jako džungli. Proháněla se v ní zvěř a klient by až tím posledním v řadě. Příklad? Vzpomenete si, když jste přepisovali energie na jinou firmu, že vám ta minulá odmítla uvést přesný den nástupu a pak vás sankcionovali? Nebo když vám zvedli cenu a dozvěděli jste se to až z vyúčtování? To se tu dělo roky a stát a vlády s tím nic nedělaly.

O. Doležal na chyby, nešvary, problémy upozorňoval, až se mu podařilo přesvědčit politiky a ti některé jeho návrhy vložili do loňské novely energetického zákona. Přesto nyní jeho firma končí. Jak říká, končí s krachem ekonomiky, protože trh přestal být trhem... Šílenství v energetice pokračuje.

Petr Klukan

Rozhovor

Sforp krachuje tak, jak česká ekonomika

Jihlavský dodavatel energií, firma Sforp, končí. Svým klientům doporučila, aby si okamžitě našli jiného dodavatele. O důvodech hovoří majitel firmy Ondřej Doležal, dlouholetý kritik poměrů na energetickém trhu.

■ Petr Klukan

Rozeslali jste svým zákazníkům SMS, v níž jim doporučujete od vás odejít. Proč?

Doporučujeme jim okamžitě přejít na fixované produkty, které dnes nabízí jen velké společnosti. Trend bude spíše fixované produkty nenabízet. Proto je nevyšší čas si na zimní sezonu ceny zafixovat, protože dnešní cena elektřiny na spotovém trhu (burza, kde se

Ondřej Doležal

energie prodávají za aktuální cenu – pozn. red.) přesahuje 22 tisíc korun za jednu MWh.

V zimě se ale může stát, že bude stát klidně přes 40 tisíc, to znamená, že lidé, kteří vytápí elektřinou, ji nebudou schopni platit. Meziroční nárůst ceny elektřiny je oproti minulému roku téměř 15krát vyšší, s výhledem, že přesáhne ještě letos až 30násobek.

Naše nákupy komodity se bohužel protahují a osobně si netroufnu s osudy svých klientů jakkoliv hazardovat. Proto jim doporučuje-

me cenu okamžitě zafixovat. Zároveň klientům umožňujeme odejít bez sankcí, aby měli fixované produkty platné co nejdříve.

Vaše společnost na krátkodobém trhu nikdy neobchodovala, co se stalo?

Ano, tento způsob nákupů pro konečné zákazníky jsme vždy kritizovali. Bohužel elektrická energie ani zemní plyn nejde uskladnit jako televize.

Jednoho krásného dne jsme dostali zprávu, že námi nakoupenou elektřinu a plyn nám protistrana nedodá. Z toho důvodu jsme museli přejít na tento rizikový způsob nákupu. Ještě před pár dny to vypadalo, že komoditu opět nakoupíme na celé roky dopředu. Jednání se však protáhla a zároveň se burza s energiemi v posledních dnech doslova zbláznila, proto ta SMS. Je

to nejrychlejší předání informace klientům.

Proč nešlo energie nakoupit?

Po krachu Bohemia Energy (podzim 2021) na trh přišel milion zákazníků, kteří sháněli dodavatele energií. Milion zákazníků muselo pobrat 100 společností na trhu, protože víc dodavatelů není. S každým zákazníkem se ale pojí nutnost složit za něho finanční jistiny a záruky.

Pokud by dodavatelé elektřinu a plyn nakoupili na celé roky 2022 a 2023, tak by skládali podstatně vyšší jistiny, než pokud nakupovali po dnech nebo měsících. Většina peněz byla prostě použita na to, aby klienti byli z trhu absorbováni. Na důsledný nákup na rok nebo dva dopředu prostě nebyly prostředky.

(Pokračování na str. 3)

23.–24. září
Volby do Senátu

Miloš Vystrčil
Petr Klukan

Tady jsem doma

Sforp krachuje tak, jak česká ekonomika

(Dokončení ze str. 1)

Komu se skládají jistiny?
Provozovatelé distribuční soustavy, burze, že můžeme obchodovat potřebné množství elektřiny a plynu. Burza, kde potřebujete obchodovat, ale není jen jedna, a tak se množství potřebných peněz, které někde zaparkujete a pak už o nich nevíte, násobí. S růstem ceny energií se zvedají i požadavky na výši jistin. Proto se teď trh dodavatelů začne reálně hroutit, nikdo dodavatelům energií peníze už rok nepůjčuje, ale teď se zase zvednou jistiny o minimálně 150 %.

Tady zároveň nacházíme odpověď na otázku, proč většina dodavatelů nepřijímá nové zákazníky a proč jich ještě méně nabízí fixované produkty. Mnoho z nich už prostě nemá peníze ani na to, aby přijali nového zákazníka.

Jak vysoké jistiny jsou?
Pro tisíc zákazníků to nyní v jistinách dělá zhruba pět milionů korun. To ukazuje, kolik peněz museli dodavatelé za ten milion zákazníků vynaložit ze svých vlastních peněz. Stát nezajímalo, zda na to dodavatelé mají prostředky a banky tou dobou už odmítaly dodavatelům energií půjčovat. Tudíž tyto firmy krachují, ale nekrachují proto, že by nebyly v zisku, ale protože nejsou schopny nést všechny jistiny. Vezměte si, že pokud bude skutečně výše jistin v září zvýšena, tak na tisíc zákazníků budete muset mít ze dne na den dalších postradatelných 5-7 milionů, což už v součtu činí 12 milionů korun.

A když jistiny nezaplátíte...?
Pak nemohu být účastníkem na burze, nemohu obchodovat, distribuce odmítne přenést moji elektřinu zákazníkovi a v ten moment ukončuji svou činnost, i když mám pro své zákazníky nakoupeno.

Stát se měl už během minulého roku zajímat, jestli dodavatelé energií mají finance na toto zajištění, a to nikdo neudělal. Dodavatelé složili jistiny, ale už neměli finance na zakoupení komodity. Složené jistiny jsou nižší, když nakupujete po dnech nebo měsících oproti tomu, když chcete nakoupit na celý rok nebo dva dopředu.

Čím je energetická krize způsobena?
Má to samozřejmě více faktorů ale tím největším prohřeškem je, že trh od samého vzniku až dosud nikdo pořádně nereguloval, dosud to vlastně nemá žádná pravidla. Možná to zní absurdně, ale nebyť naší činnosti, tak tam skoro žádná vymahatelná pravidla nebyla ani po tzv. protišmejdské novele energetického zákona.

Dalším hrubým selháním bylo, že nikdo, kdo má být v ČR odborníkem na energetiku, neřekl, co se s příchodem jednoho milionu nových zákazníků mezi 100 zbylých společností vlastně děje. Nikdo nehlídal nabídky dodavatelů a nikdo neřekl, jaké to může mít důsledky.

Kdo za takovou situaci může?
Na vině je jednoznačně Energetický regulační úřad, který deset let flagrantně zanedbával energetický trh, a to, jak se dodavatelé energií ke svým zákazníkům chovají.

Minulý rok jsme prosadili do novely energetického zákona (Doležal byl spolutvůrcem změn, které do zákona prosadili vysočínští politici M. Vystrčil a E. Decroix), že dodavatel energií musí prokazatelně a adresně oznámit zvýšení cen svému zákazníkovi, že to nestačí zveřejnit na webu. Stalo se tak ale až na základě naší iniciativy.

Kromě toho, že je dobře, aby zákazník dopředu věděl, že bude cena jiná, v čem je to výhodné?
Když dodavatel musí oznámit prokazatelně a adresně 30 dní dopředu změnu ceny, tak ho to nutí mít nakoupenou komoditu alespoň na těch 30 dnů, protože kdyby ji neměl, tak od oznámení zvýšení cen do účinnosti bude jen prodělávat peníze.

Jenže na Energetickém regulačním úřadu (ERÚ) nikdo nehlídal, jestli má dodavatel nakoupeno, nebo ne. Dnes se to svádí na volnou ruku trhu, ale realita je taková, že to byl od těch firem čistý hazard. Navíc dodavatel mohl měnit cenu ze dne na den a zvýšení cen stačilo zveřejnit na webových stránkách.

Dnes musíme zákazníkům z nouze nabízet spotové produkty, jejichž cena se mění z hodiny na hodinu. V energetickém zákoně, po našem zásahu, je v paragrafu 11a, odstavec 2 napsáno, že dodavatel musí prokazatelně a adresně oznámit změnu ceny 30 dní dopředu. To znamená, že jako dodavatelé neplníme ustanovení energetického zákona, ale ERÚ to neřeší.

Já osobně jsem to říkal už od listopadu, že tento produkt, kdy se mění cena každou hodinu, nebude od ledna 2021 legální, ale členka rady ERÚ paní Zemanová vydala v podstatě prohlášení, že spotové produkty legální jsou. Takže tu máme značný rozpor mezi tvrzením představitelky ERÚ a zákonem. Z mého pohledu to nyní ERÚ nemůže ani po tomto tvrzení sankcionovat.

Lze vysvětlit spotový trh?
Elektřina se obchoduje na dvou burzách, jedna nám umožňuje nakupovat na dlouhé období, třeba na celý rok 2023, to je ta lipská burza. Potom máme operátora trhu, kde se nakupuje elektřina a plyn maximálně na pět dnů dopředu. To jsou ty spotové produkty. Zde jsou ty výkyvy, kdy jakákoliv negativní zpráva má šíleně negativní vliv na cenu elektřiny, a to se okamžitě projevuje do cen.

Český stát, respektive regulační úřad - ERÚ, měl prostředek k tomu, aby tyto spotové produkty mezi našimi občany nebyly. Měl to vymáhat a nedělal to a nedělá to dodnes.

Příznějme si ale, že pokud s tím začne teď, po necelém roce od platnosti zákona, tak to udělá více škody než užitek.

Vraťme se k vaší firmě. Co bude se Sforpem?
Stejně jako téměř každý dodavatel energií na trhu má záporné cash flow. Ceny na trhu přesahují 22 tisíc korun, zálohy vybíráme zhruba na třetinu této částky a vybírané peníze nestačí na úhradu nákupu elektřiny.

Každým dnem nám reálně docházejí peníze, a pomalu, ale jistě se dostáváme do platební neschopnosti.

Září bude zlomový měsíc pro

ONDŘEJ DOLEŽAL je dlouholetým kritikem poměrů na energetickém trhu. Své názory pravidelně zveřejňoval i na stránkách webu své firmy.

Končíci jihlavská firma Sforp má zhruba tisíc zákazníků. „Své závazky vůči všem budou vyrovnány,“ slíbil majitel firmy Ondřej Doležal

60-70 % dodavatelů, včetně těch největších, kdy finanční injekce do státních a městských firem budou dále pokračovat.

Jaké finanční injekce máte na mysli?
ČEZ dostal půjčených 75 mld. korun, Pražská plynárenská dostala čtyři miliardy, za další miliardy se město Praha zaručilo... Jiní dodavatelé tyto možnosti nemají, protože stát prostřednictvím Národní rozvojové banky (NRB) neumožňuje poskytnout úvěry na nákup komodit. Ta může pomocí financovat pouze nákup zboží, ale elektřina a plyn není fyzický produkt.

Co se mělo podle vás udělat?
Už před rokem se měly záruky Národní rozvojové banky (NRB) rozšířit o nákup komodity energií. Banky, které se bojí půjčovat dodavatelům energií, by měly úvěr jištěný NRB.

Mělo být jednoznačně řečeno, že spotové produkty pro spotřebitele a živnostníky jsou v rozporu s energetickým zákonem, a že takto postupovat nelze.

Do firem, které začaly převádět zákazníky v říjnu minulého roku, z fixovaných produktů na vysoce riskantní spotové produkty. Měl provést kontrolu úřad pro ochranu hospodářské soutěže a ptát se, kde je dříve nakoupená komodita.

Řekl jste to někomu? Co by to znamenalo?
Ano, říkal, říkal jsem to i veřejně, ale odezva bohužel nebyla. Mnou navržené kroky

byly v té době brány jako příliš razantní a odvážné.

V podstatě by na trhu nebyly spotové produkty, dodavatelé by měli elektřinu a plyn nakoupený. Všichni by měli cenu elektřiny pod tři tisíce Kč/MWh, a to včetně průmyslu.

To se ale nestalo. Každým dnem se zvyšuje cena a zvyšují se i jistiny a nikoho to stále nezajímá. Stát musí zachránit ty dodavatele, kteří nakoupeno pro své klienty mají, ale už nemají další kapitál na pokrytí stále se zvyšujících jistin. Pokud to neudělá, tak zákazníkům těchto firem vzroste cena energie v tuto chvíli 15x, do zimy klidně 30x.

Namísto toho sledujeme fiasko s energetickým balíčkem. Komu pomůže, že dostane 4 tisíce korun, když jen do konce tohoto roku zaplatí za elektřinu o 75 tisíc více?

Už jste říkal, že prvotní pochybení je na straně Energetického regulačního úřadu.
Ano, v podstatě od roku 2013 upozorňujeme na všechny problémy. Když se měnil minulý rok energetický zákon dle našich návrhů, ale ještě než k tomu došlo, tak pan předseda ERÚ prohlašoval na tiskové konferenci, že mu původní podoba zákona dává dostatek prostředků a možností, jak trh efektivně regulovat. Prismatic dnešního stavu světa se jednoznačně ukazuje, kdo měl pravdu.

A vaše firma Sforp nepřežije...
Je to tak. Vytvořil jsem firmu, která se vždycky chovala slušně, byla zcela pasivní k rizikům, a přesto to nestačilo. Firma je založená na tom, že česká ekonomika funguje. Sforp krachuje tak, jak krachuje česká ekonomika.

Nejsou to příliš silná slova?
Nejsou. Pokud mlékárna Madeta veřejně řekne, že v lednu za své energie už nebude moci zaplatit, tak to vypovídá o všem. Průmysl jde do háje. Slováci platí 10 % ceny české. To samé Francie, to samé okolní státy. To zna-

mená, že Česká republika není konkurenceschopná z hlediska výroby čehokoliv.

Sforp odchází z trhu tak, jak odchází celá česká ekonomika. Představte si, že platíte zálohu 4000 korun, ale aby záloha odpovídala ceně dnešní elektřiny, tak by musela být záloha 16.000 korun. A máte na to, abyste místo 48 tisíc za rok platili 190 tisíc?

Podle vás tedy přežije kdo?
Jen ti největší dodavatelé, u kterých to bude někdo těžce dotovat, už jsme viděli intervenci státu a města Prahy.

Z klientů to přežijí jen ti s fixovanou cenou, a to ještě není jisté.

Ne každý zvládne zdražení být „jen“ pětinasobně.

Říkal jste, že Slováci za energie platí méně? Co udělali lépe než my?
Asi volili pragmatičtější lidi, nebo lidi, kteří si umějí nechat poradit.

Co by měla vláda podle vás udělat?
Já měl naprosto elegantní řešení, které bylo v porovnání s dnešními řešeními drobností. Ty kroky ale bylo potřeba udělat nejpozději v květnu letošního roku, ale nikdo je neudělal.

Nyní je prostě potřeba najít způsob, jak zastopovat cenu elektřiny pro české odběratele, tak aby celá ekonomika nešla tam, kam nyní směřuje.

Výrobce elektřiny může nám dodavatelům prodávat elektřinu napřímo za smluvnou cenu, kdy to nemusí jít přes tu pověstnou německou burzu. Podobnou věc nabídl miliardář Tykač vládě, tj. že část produkce prodá za fixní cenu, mimo burzu, státu. To naši politici ale odmítli jako nevýhodné. Ta cena byla z dnešního pohledu cca třetinová.

Ministerstvo financí jako majoritní vlastník to ve své polostátní společnosti odmítá prosadit. S tím, že je to polostátní a poškodili by se minoritní akcionáři.

Francouzi to udělali (podle ekonoma Radima Dohnala ve Francii platí vláda minoritním akcionářům výrobci

energie EDF prémii 20 % až 53 % podle úhlu pohledu a objevují se náznaky žalob, že je to málo – pozn. red.) Na druhé straně pokud jde o státní garanci výkupů elektřiny z nové jaderné elektrárny nebo o půjčku pod tržními úroky bank, tak se o zvýhodňování minoritních akcionářů nemluví.

Častá výtká je, že vyrábíme lacině, ale draze nakupujeme. Čím to je?
Elektřina z jádra nezdrazila, uhlí se nezačalo těžit draž... Je to způsobeno tím, že trh s energiemi není trhem.

Cenu vždy určuje nejdražší zdroj. Vysvětlím to na příkladu: Pět obchůdků bude prodávat poličku za 200 Kč a pak přijede někdo, kdo ji prodá za 2000. Místo toho, aby nikdo nekupoval poličku za 2000, tak všech pět obchodníků ji musí prodávat taky za 2000. Místo toho aby předražený prodejce koukal z prázdného obchodu na svou konkurenci, tak se přikazuje těm levným prodejům prodávat za cenu toho nejdražšího.

Trh s energiemi není trh s energiemi a burza selhává ve svém způsobu podnikání. Jaderné a uhelné elektrárny realizují nesmyslné zisky kvůli tomu, že máme v tzv. energetickém mixu plynové elektrárny, které se pouze obávají, že plynu bude málo. Přitom plynem máme české zásobníky naplněny na historických maximech; nikdy více plynu na našem území v tuto dobu nebylo. Pro zajímavost, plynové elektrárny u nás tvoří necelě 2 % výroby, přičemž ČR minimálně 30 % své elektřiny vyváží.

Suma sumárum ČR vyrábí 128 % roční spotřeby ČR za méně než 5 % prodejní ceny.

Takže je to jen touha po zisku výrobců elektřiny?
Ta pravidla nastavují politici, to, že politici vůbec neposluhají energetiky, je dlouhodobé. Dnes nás čeští a evropské politiky dostali do situace, kde jsme. ERÚ poté kompletně zanedbalo vztah mezi zákazníky a dodavateli energií, a proto posledních 15 let si mohli dodavatelé energií dělat, co chtěli, včetně sdělení milionu zákazníkům: „Sorry, nemáme nakoupeno, co jsme vám prodali, končíme.“

V rozhovoru kritizujete i ČEZ, přesto jste jej nyní svým klientům v SMS doporučovali. Proč?
Já nekritizuji ČEZ, já kritizuji dvojí přístup vlády k této společnosti. Jednou je to soukromé a něco nejde, podruhé je to státní a máme povinnost z daní pomoci. To je prostě divný.

Kritizuji, že politici EU nezamezili spekulantům v obchodování s emisními povolenkami, přestože na to byli v roce 2017 upozorněni.

Kritizuji ERÚ, že od roku 2006 do roku 2021 byl v energetickém zákoně řešen vztah mezi dodavatelem energií a zákazníkem ve čtyřech paragrafech, z čehož dva paragrafy byly o tom, že dodavatel musí sdělit termín ukončení dodávky, a ani to nebylo pořádné.

ČEZ jako jedna z mála společností nabízí fixované ceny. Dalším faktem je, že je to firma v částečných rukách českého státu, takže jeho zisky se alespoň vrací do státní pokladny.